

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioannis Ioviani Pontani. De Aspiratione Libri duo. Charon
Dialogus. Antonivs Dialogus. Activs Dialogus. Aegidivs
Dialogus. Asinvs Dialogus. De Sermone Libri Sex. Belli,
Qvod Ferdinandvs Senior ...**

Pontano, Giovanni Giovano

Venetiis, 1519

De Nugatoribus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12960

Praeter hos in utroque genere quos peccare dicimus, delatib; in excessum, siue adulando, siue contendendo, rixandoq; sunt q; Verbosi dicuntur, uti-
umq; ipsum uerborum. Hi dum placere studet, et grati esse, minime qdē
aut placent, aut uoluptate afferunt, quin molestiam potius, ac tediū
pariūt defatigationis, ac facietatis plenū, decepti iudicio, rerumq; simul,
ac uerborum acervationibus, ut nescias, ex eo quod aures uel offen-
dunt, uel exatiāt, sint ne Contentiosi potius, quā Insulsis annumerā-
di. Verū Contentiosi id agunt, ut nemini parcant, parumq; omnino of-
fensitare alios aut curet, aut caueant. Verbosis uero propositū est, ac
consilium oblectandi, modū tamen dum minime retinent, dum dele-
ctum adhibet nullū, in castra trāseūt aduersariorū, apparentq; trās-
fugis similiores. Itaq; Verbosi & initio, et inter dicendum subinde de-
lectant, nec odio ipsi habentur, sed recusantur eorū sermones, magis q;
fugitatur. At Contentiosi ubiq; offendūt, et odio eos boni oēs prosequū-
tur, ab illisq; abhorret audiendis, quos et maledictis quoq; i se cētur.

De Loquacibus.

Sunt qui uitū hoc loquacitatē dici malint, & illos ipsos Loquaces, in
quo non est, cur eos impediamus. Tamē Loquaces nos a Verbosis dif-
fere hoc ipso uolumus, quod Verbosi uersentur in ijs quæ iucunditatem
præseferāt, inq; illis ipsis in qbus locū habeat Facetudo, et Comitas.
At Loquaces eos cōtendimus, quorū studiū minime sit quale ē aut
Facetorū, Urbanorūq; aut Cōtētorū, ac molestorū hominū, qppe
cū & dicendi infinitate capiātur, & dum loquantur, dumq; exul-
tēt cāpo, equisq; (ut dici solet) ac uiris, aliud nihil aut quærāt, aut cu-
rent, aut sibi propositū habeāt, qbus quidē seruādis, i diuersa etiam
uitia incurrant.

De Nugatoribus.

His ipsis haud multum etiam uidentur differre Nugatores, quorum nar-
rationes inopes quidem rerum sint, nugæq; (ut Horatius inquit) ca-
noræ. Cæterum uanitate illi uerborum, atq; aggestione magis peccāt,
hi rerum. Vterq; tamen & confunduntur in dicendo, et nimij sunt,
nullū cū delectum adhibeant, indeq; maxime etiā molesti uterq; quā-
do uterq; inepti sunt, maximeq; incōsiderati. Horū haud multū diffi-
miles sunt qui Garruli dicuntur, quorū sermo et molestus ē, et nimius.
Obtundūt autem tū uanitate rerum, tum inanitate uerborum, quibus
in omnibus et nimij sunt, & iportuni, ualdeq; indecentes. Vitū autē
ipsum Garrulitas, ab auiibus ductum, neq; enim cessant, & in ijs-

DE SERMONE.

dem assiduo uersantur uel potius interstrepitant. Verū attigisse hæc satis fortasse hoc in loco fuerit, cum ea sine uitia, siue uirtutes minime sint aut ad Veritatem, de qua dicturi sumus, aut ad Comitatem, Urbanitatem uel referenda. Loquaces enim uideri magis possunt Taciturnis aduersari, Taciturnitasq; ipsa Loquacitati. De quibus dicere his in libris minime propositum est nostrum.

De Taciturnis.

I llud tamen non prætermittimus. Taciturnitatem mediocritatem esse quandam, Loquacitatem excessum. Parte uero ex altera, qui taceo excedant, eos esse sine nomine, neq; enim aut ubi, aut quantum, aut quomodo, aut quid oporteat, dum tamen taceant, pensi quicquam habent, & siquid quandoq; musitant potius quàm loquuntur. Sed musitatio ex ore, innutuq; constat, ac supercalijs, non minusquàm uerbis, & plerunq; occulta est, & gigniturq; interdum è metu, aut reuerentia, nonnunquam pudore, aut stupore, non raro simulatione, ut eorū aduersarij uideatur, qui obgannunt, potius quàm qui loquaces sunt. Sed querere hæc ipsa distinctius hoc (ut dictum est) loco, nostri non est propositi. Quam ob rē qui mediocritatem hac ipsa in re de qua disputatio est, sequantur, quiq; ipsi sint, perquiramus. Cum enim Contentiosi, atq; Assentatores è regione pene sint constituendi, atq; ex aduerso collocari debeant, medium quidem inter hos ipsos perquirendum est. Etsi nomen mediocritatis eius minime est proditum, & Contentiositatem, & Adulationem extrema uerius dicimus, quàm opposita, quippe quæ à medio recedat. Itaq; mediocritas ipsa querenda nobis est. Aristoteles uero quanquam innominatam Græce tradat, putat tamen illam & retinere quæ utrinq; oporteat, ac seruare, & ratione eadem reijcere quæ, & ubi, & quomodo opus fuerit, atq; omnino repellere, ut etiam existimet hanc ipsam mediocritatem amicitie maxime esse similem. Quia in parte se aliquantum fortasse immorabimur, ueritatis, ac rei ipsius indagandæ gratia, sat confidimus, te (quod humanitatis est tuæ proprium) uitio id minime esse daturum.

De Delectu, qui, & qualis sit.

E t Poëta, & scriptores rerum tum humanarum, tum naturæ uoces rebus ipsis adiungunt, unde dictæ sunt adiectiue, quibus proprietates, appellationesq; & declarant explicantq;, & etiam finiunt. Nam hominem cum dicunt animalem esse, & rationalem et mortalem, hominem ipsum finiunt, & quæ substantia sit eius declarant. Quid cum